

Miljøverndepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Miljøverndepartementet - Høringsbrev - Utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming

Vi viser til oversendt høringsbrev, datert 06.12.07, med utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming. Uttalelsen gis her som en felles uttalelse for Rådet for funksjonshemmede i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Oppsummering:

Forslag til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming gir en nyttig avklaring av ansvarsforhold mellom forvaltningsnivå og krav til den kommunale planprosessen. Vi foreslår at målsettingen presiseres og avgrenses til å gjelde forhold som påvirkes av universell utforming (pkt 1).

Virkeområdet for planlegging etter plan- og bygningsloven er tydelig, mens vi finner formulering og muligheter noe utydelig i forhold til øvrig forvaltningsvirksomhet (pkt 2).

Retningslinjene stiller en rekke krav til fysisk utforming. Disse oppfattes ikke som absolutte krav, men som konkrete mål som skal etterstrebes og samordnes for å tilfredsstille andre samfunnsmessige mål. Vi mener en slik formulering er nødvendig for å sikre helhet for alle samfunnsinteresser i planleggingen.

Begrepsbruken i retningslinjene kan etter vår mening gjøres mer tydelig og konsekvent ved å unngå graderinger og i hovedsak bruke begrep som universell utforming og tilgjengelighet for alle.

Vurdering av innhold i retningslinjene:

Formålet med retningslinjene er, ifølge oversendingsbrevet, å sikre at planleggingen bidrar til en utvikling mot et stadig mer universelt utformet samfunn. Retningslinjene angir både fysiske krav som skal etterstrebes i planleggingen og inneholder bestemmelser om ansvarsforhold og saksbehandling.

Punkt 1 omfatter nasjonale mål for universell utforming. Første setning "Alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv". I forhold til at dette gjelder retningslinjer for universell utforming, mener vi setningen

er for ambisiøs og omfatter mange forhold og forutsetninger, der universell utforming kun er en av disse forutsetningene. Vi foreslår heller å benytte samme mål som i temarapporten "Universell utforming – begrepsavklaring": "Et hovedsiktemål med universell utforming er å oppnå likestilling og deltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne ved å fjerne funksjonshemmende barrierer og hindre at nye oppstår". Målsettingen gjøres tydeligere ved å erstatte 2.setning med følgende fra samme rapport: "Universell utforming er en strategi for planlegging og utforming av produkter og omgivelser for å oppnå et inkluderende samfunn med full likestilling og deltakelse for alle".

Retningslinjenes virkeområde er all planlegging etter plan- og bygningsloven. I tillegg heter det at retningslinjene "bør brukes i øvrig forvaltningsvirksomhet innenfor rammene sektorlovene gir". Den siste formuleringen omfatter dermed et bredt spekter, samtidig som de skal tilpasses ulike sektorlover, og har formuleringen "bør brukes". Vi mener det dermed er noe uklart og vanskelig å forutse i hvor stor grad retningslinjene vil og kan bli brukt utenfor plan- og bygningslovens virkeområde.

Retningslinjene klargjør ansvarsforhold mellom kommune, regionalt og departementsnivå.

Fylkeskommunens rolle er definert i pkt 3,b: "Fylkesmannen skal, i samråd med fylkeskommunen, gi veiledning, uttalelser og nødvendig støtte for å sikre at kommunen i sitt arbeid ivaretar pkt. 4 og 5 i disse retningslinjene. Fylkeskommunen har også ansvaret for å ivareta universell utforming i sin egen planlegging."

Et helt nytt ansvar er at forslagstiller skal sørge for nødvendig medvirkning i planprosessen, og at planforslaget tilfredsstiller kravene til fysisk utforming. Kommunen har for øvrig ansvar for at tilgjengelighetssituasjonen i planområdet blir vurdert, at behovet for særskilte retningslinjer/bestemmelser er vurdert, samt sikre medvirkning og at kommunalt råd for funksjonshemmede trekkes aktivt inn i planarbeidet.

Når det gjelder krav til fysisk utforming er det satt opp en rekke krav til lokalisering og utforming som "skal etterstrebes". Dette begrepet kan oppfattes slik at krava skal oppfylles i størst mulig grad samtidig som de skal tilfredsstillende andre samfunnsmessige mål.

Både i forhold til virkeområde (pkt 2) og krav til fysisk utforming (pkt 5) benyttes begrep som "god tilgjengelighet, "brukbarhet for alle", "tilfredsstillende atkomst for alle" m.v. Vi mener at begreper som universell utforming eller tilgjengelighet for alle må benyttes, uten at en skal gradere hva som er tilfredsstillende, god eller brukbar. Under pkt 5.f omtales friområder og friluftsområder. Hoveddelen av friluftsområdene består av naturområder, kravene her må derfor begrenses til de deler som er/skal bli bearbeidet.

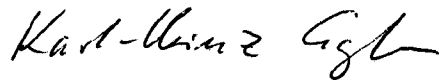
Krav til fysisk utforming gjelder i størst grad grupper som er bevegelseshemmede. Det er og presisert i retningslinjene at planleggingen skal legge vekt på å skape omgivelser som gir alle gode muligheter til å orientere seg, og videre at belastninger for personer med astma og allergi skal unngås i størst mulig grad. I utdypende veiledning pkt 2.d. er eksempler på brukergrupper opplistet. Listen synes ikke uttømmende. Det er viktig at en i det videre arbeid sikres kunnskap om alle brukergrupper slik at nødvendige hensyn og brukervedvirkning kan ivaretas.

Pkt. 6 omhandler innsigelse og klage: " Berørte statlige fagorgan, fylkeskommune og nabokommuner har adgang til å fremme innsigelse der kommunale planer er i strid med rikspolitiske retningslinjer for universell utforming. Retningslinjene gir også grunnlag for å påklage enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven". For å sikre at planer og tiltak gjennomføres med universell utforming, blir det viktig å føre en streng politikk ved søknad om dispensasjon fra vedtatt plan. Pkt 6 siste setning påpeker at overordna myndighet har klageadgang dersom dispensasjon som reduserer muligheten for universell utforming likevel gis.

Pkt 7 omhandler endringer av retningslinjene. Her mener vi det er behov for å spesifisere hva som regnes som mindre vesentlig endring.

Økonomiske konsekvenser av de nye retningslinjene skal utredes etter høringsrunden.

Med hilsen

Karl-Heinz Cegla
Fagansvarlig arealplanlegging

Tore Kristiansen
Rådet for funksjonshemmede
Leder
(sign.)

Kopi:
Rådet for funksjonshemmede i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Sosial, helse og barnevernavd., Statens hus,
7734 STEINKJER